

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 27. januar 2022

J.nr. 2015-96-lmj

Indberetning nr. 3/2022

Lagtingets Udlandsudvalg er splittet vedr. en eventuel kommende luftrumsradar

Som omtalt i Indberetning 2/2022 behandler Lagtingets Udlandsudvalg spørgsmålet om en evt. kommende luftrumsradar på Færøerne. Jacob Vestergaard, Fólkaflokkurin, der er nyindtrådt i udvalget som næstformand, har til den færøske radio- og tv station, KVF, udtalt sig meget kritisk om en evt. kommende radar, som han ikke mener, at Færøerne har behov for. Hvis man alligevel når frem til, at der er brug for en radar i forhold til færdslen i luften, bør Færøerne overtage styringen af luftrummet, som så kan være med til at betale for en radar, der bør opsættes og drives af Færøerne selv. Foreholdt PET's rapport om spionagetrusler imod Danmark og rigsfællesskabet udtaler Jacob Vestergaard, at han som landsstyremand tit har siddet og forhandlet med russere, og derfor kender han forholdene mindst lige så godt som PET. Jacob Vestergaard oplyser, at forholdene i Ukraine ikke har noget med Færøerne af gøre. Adspurgt om Færøerne ikke er en del af den vestlige verden, udtaler Jacob Vestergaard: "Er vi det?" "Hvorfor er Rusland så ikke også en del af Vesten, ligesom Ukraine er det"? Jacob Vestergaard mener ikke, at Færøerne har konflikt med noget land, og Færøerne skal derfor heller ikke blande sig i andre landes indbyrdes konflikter. Hvis der skal opsættes en radar på Færøerne, er det dog oplagt, at man får noget igen. Fx bedre handelspolitiske aftaler med Europa.

Jacob Vestergaards udtalelser har mødt kritik fra flere partier. Således tog lagmand Bárður á Steig Nielsen, Sambandsflokkurin, samme dag i radioavisen kraftig afstand fra Jacob Vestergaards udtalelser, som han bl.a. kalder umodne, ligesom han påpegede, at handelspolitik ikke må blandes sammen med udenrigs- og sikkerhedspolitik. Færøerne er en del af NATO og Vesten, og det må der ikke være tvivl om. Det, der bliver sagt på Færøerne, høres ude i hele verden, og lige nu virker Færøerne useriøs og umoden i spørgsmålet om forsvar- og sikkerhedspolitik, udtaler lagmanden.

Formand for Javnaðarflokkurin, Aksel V. Johannesen, har i et læserbrev den 25. januar 2022 gjort det klart, at partiets holdning er, at spørgsmålet om en evt. kommende luftrumsradar skal behandles i Lagtinget. Det er således ikke NATO eller Danmark, som skal træffe afgørelsen. Samtidig slår Aksel V. Johannesen fast, at Færøerne selvfølgelig er en del af det demokratiske Vesten, og Færøerne bør gøre sit til at sikre freden. Netop på dette område er det afgørende, at der ikke er tvivl om, hvor Færøerne står. Også MF Sjúrdur Skaale fra Javnaðarflokkurin har på de sociale medier taget kraftig afstand fra Fólkaflokkurin, herunder Jacob Vestergaards udtalelser, som han kalder direkte barnlige og dumme. Sjúrdur Skaale påpeger ligeledes, at det er vigtigt, at man står sammen og kun taler med én stemme udadtil.

Spørgsmålet om opsætning af en luftrumsradar blev viderebehandlet i Lagtingets Udlandsudvalg den 24. januar og efterfølgende oplyste formanden for udvalget, Bill Justinussen, Miðflokkurin, at det ikke er utænkeligt, at udvalget kommer til at dele sig i flere mindretal. Bill Justinussen lagde samtidig vægt på, at landstyremanden for udenrigsanliggender, Jenis av Rana, Miðflokkurin, ikke er forpligtet til at følge udvalgets udtalelse.

Landsstyremand Jenis av Rana udtalte den 25. januar 2022 til den færøske radioavis, at han på nuværende tidspunkt ikke har taget endeligt stilling til spørgsmålet om opsætning af en luftrumsradar. Han vil vente, til han modtager udvalgets udtalelse. Jenis av Rana er dog sikker på, at spørgsmålet ikke skal behandles i Lagtinget, blandt andet forbi sagen indeholder fortrolige oplysninger, som ikke skal frem i Lagtinget.

PET' rapport om spionagetruslen mod Danmark giver ikke anledning til nye overvejelser

Landsstyremand for udenrigsanliggender Jenis av Rana, Miðflokkurin, udtalte til den færøske radio, at PET' rapport "Vurdering af spionagetruslen mod Danmark" ikke giver anledning til nye overvejelser vedrørende samhandel med henholdsvis Rusland og Kina, da rapporten kun indeholder allerede kendte oplysninger. Jenis av Rana påpegede dog, at færøske virksomheder ikke må være naive og ukritiske, men bør huske på, at nogle aktører arbejder ihærdigt på at få fat i informationer, som virksomhederne evt. kan give adgang til. Jenis av Rana gav ligeledes udtryk for, at PET's virksomhed på Færøerne i forbindelse med bistand til virksomheder og aktører om spionagevirksomhed både er værdsat og vigtig.

Anders Henriksen, afdelingschef for kontraspionage i PET har i færøsk radio bl.a. udtalt, at rapporten viser, at f.eks. Rusland og Kina kan anvende Færøerne som indgang til at få fat på oplysninger om andre dele af rigsfællesskabet, og at udenlandske aktører kan være meget interesserede i forsvarsinstallationer samt Færøernes geografiske placering. Anders Henriksen påpegede, at det også er vigtigt at værne om suveræniteten ift. investeringer og samhandel, da dette kan skabe en stor afhængighed af et andet land. Adspurgt kunne Anders Henriksen ikke sige præcist, hvor stor truslen mod rigsfællesskabet, herunder Færøerne, er, men han lagde vægt på, at PET har et godt samarbejde med det færøske landsstyre.

Lagmand Bárður á Steig Nielsen til møde med statsministeren

Den 17. januar 2022 blev der afholdt møde i Statsministeriet mellem lagmand Bárður á Steig Nielsen og statsminister Mette Frederiksen. Lagmanden udsendte efterfølgende en pressemeddelelse, hvoraf det fremgik, at man på mødet bl.a. drøftede, hvordan arbejdet i det nye kontaktudvalg, der er etableret mellem de tre lande i rigsfællesskabet om udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske anliggender, fremover skal organiseres. Det er Færøerne, der for tiden har formandsskabet i udvalget, og det første møde forventes afholdt på Færøerne i juni måned. Lagmanden benyttede ifølge pressemeddelelsen endvidere mødet til at understrege, at det er uheldigt, at de danske myndigheder ikke har medtaget Færøernes ønske om bedre fængselsforhold i den nye flerårsaftale for kriminalforsorgen, ligesom den spændte situation i Ukraine blev vendt.

Færøerne sætter ny rekord for antal smittede

Den 25. januar 2022 blev der igen sat ny rekord med 913 nye tilfælde af COVID-19, svarende til knap 100.000 smittede omregnet til danske forhold. Positivprocenten var 23,34. Samtidig faldt antallet af indlagte pga. COVID-19 til 0. Lagmand Bárður á Steig Nielsen oplyste på et pressemøde den 21. januar 2022, at landsstyret sammen med Epidemikommissionen har fastlagt en plan for udfasning af de sidste restriktioner. Den 1. februar 2022 genåbner nattelivet, personer med 2 vaccinationer skal ikke længere i isolation, ligesom der vil ske en kraftig reducere af antal PCR test, som i flere tilfælde bliver erstattet med kviktest. Fra 15. februar 2022 er det kun de smittede, der skal i isolation. Fra og med 28. februar 2022 ophæves de sidste restriktionen, medmindre sygehusvæsenet er under pres.

De to største kommuner, Tórshavn og Klaksvik, har vedtaget budget for 2022

Det fremgår af det vedtagne budget for Tórshavns kommune, at man i 2022 forventer 1.162 mio. kr. i samlede indtægter, som er 6,4 pct. højere end for 2021. Driftsudgifterne er vurderet til 917,1 mio. kr. og svarer til en stigning på 4,2 pct. i forhold til 2021. Det er særlig udgifterne til ældreområdet, social- og børneværnsområdet og daginstitutionsområdet, som stiger. Herudover er boligområdet prioriteret. Der er afsat 272,5 mio. kr. til anlægsudgifter. Skatteprocenten er uændret på 19.

Klaksvik kommune forventer derimod et underskud på 18,8 mio. kr. i 2022, som begrundes med, at der er sat flere nødvendige og betydningsfulde anlægsarbejder i gang, som kommunen ikke ønsker at stoppe. De samlede indtægter er vurderet til 310 mio. kr. Driftsudgifterne er vurderet til 250,4 mio. kr., ligesom der er afsat netto 78,4 mio. kr. til anlægsudgifter. Skatteprocenten er uændret på 20,75.

De første 11 måneder af 2021 stiger både eksporten og importen sammenlignet med året før

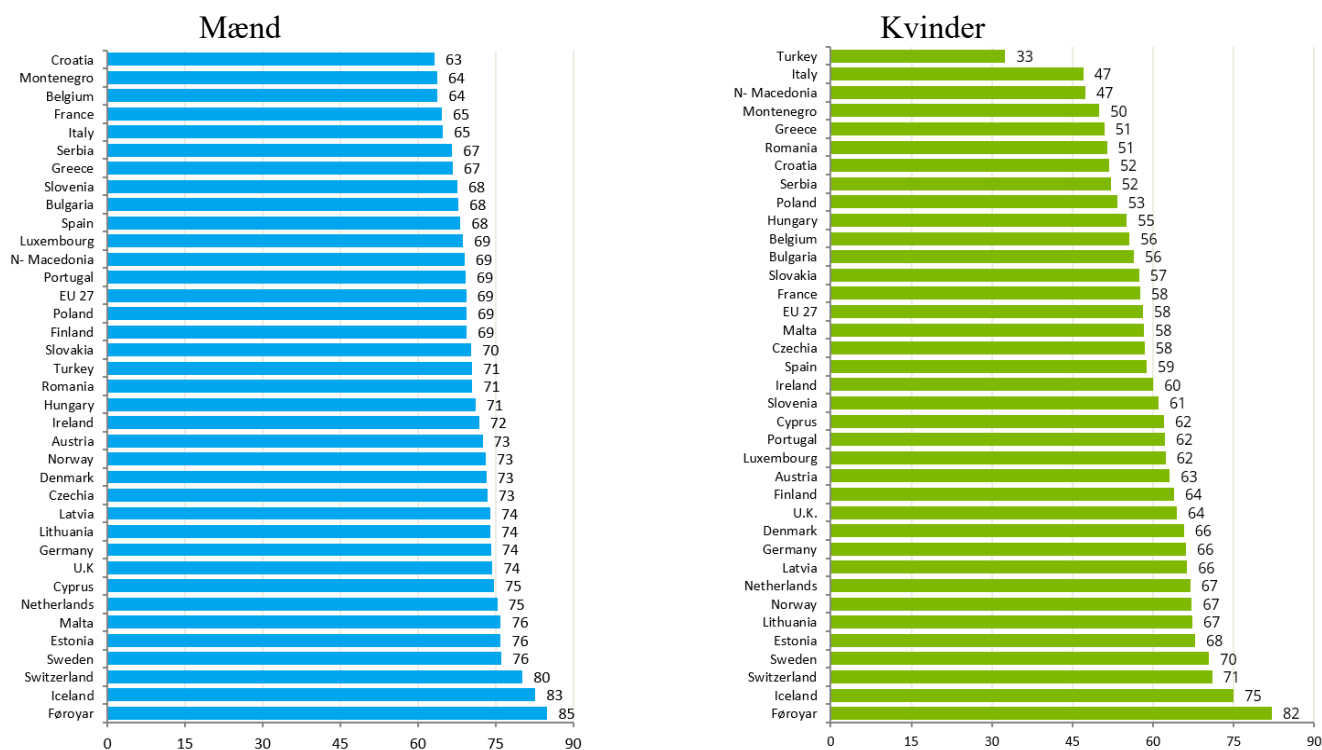
Færøerne har i de første 11 måneder af 2021 eksporteret fiskevarer for 14,3 pct. mere end de tilsvarende måneder i 2020. Det er særlig værdien af laksen, som er steget. De samlede eksporttal for 2021 til og med november er på 8,9 mia. kr., hvilket er 1,1 mia. kr. mere end i 2020. Også importen er steget. De første 11 måneder af 2021 er der således importeret for 8,4 mia. kr. eller 12,3 pct. mere end i samme periode i 2020. Den højere oliepris er en del af forklaringen, men der ses også vækst i maskiner mv. til erhverv samt råvarer til filetfabrikker.

Inflationen stiger

Den seneste opgørelse af forbrugerpristallet for 4. kv. 2021 viser, at priserne er steget med 0,7 pct. i forhold til 3. kv. 2021 og med 3,4 pct. i forhold til 4. kv. 2020. Der er tale om den største årlige ændring siden finanskrisen for 14 år siden. Den betydelige stigning i olieprisen er en af hovedårsagerne til prisvæksten. Malan Johansen, direktør for Landsbanken udtaler til færøsk presse, at når inflationen stiger, så er der tale om ubalancer i økonomien, og at udbuddet ikke kan følge med efterspørgslen. Malan Johansen mener, at man kan se frem til rentestigninger.

Færinger har fortsat den højeste erhvervsfrekvens i Europa

Af de 38.230 personer på Færøerne i alderen 15 til 74 år er i alt 31.968 erhvervsaktive, svarende til 83,6 pct., hvilket er den højeste erhvervsfrekvens sammenlignet med 35 andre lande i Europa. Det samme er gældende, når der ses på kønnene hver for sig, hvor erhvervsfrekvensen ligger på 85,0 pct. for mænd og 82,1 pct. for kvinder. Forskellen på erhvervsfrekvensen for mænd og kvinder er endvidere mindst på Færøerne. Antallet af erhvervsaktive er de seneste fem år steget med næsten 2.000.

Kilde: Hagstova Føroya

Med venlig hilsen

Lene M. Johansen
Lene Moyell Johansen